

Totaal 3

Marcel van Roosmalen bij Meulenhoff:

Het is nooit leuk als je tegen een boom rijdt

Ik ben (s)normaal

Geen brug te ver

Je moet opschrijven dat hier niets gebeurt

Het zijn de kleine dingen die het doen

Mijn legendarische moeder overleeft alles

Totaal. Zijn beste reportages

Totaal 2. Zijn beste columns

Totaal 3. De vergeten reportages

Met Eva Hoeke:

Als het maar niet op ons lijkt

Marcel van Roosmalen

TOTAAL 3

De vergeten reportages

MEULENHOF

Deze uitgave is tot stand gekomen met medewerking van
Van Grunsven Creative Management, zie ook: www.vangrunsvencm.com

ISBN 978-90-290-9816-8

ISBN 978-94-023-2105-0 (e-book)

NUR 320

Auteursfoto © Martin Dijkstra / Lumen Photo

Omslagontwerp: Bloemendaal en Dekkers

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2024 Marcel van Roosmalen en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

De uitgever heeft ernaar gestreefd alle rechten van derden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen contact opnemen met Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Hier gebeurt helemaal niets	11
Het bejaardenparadijs	23
(Wederom) wereldberoemd	32
Hoe schrijf je een soap?	37
De conducteur denkt te rood	44
De laatste tocht	47
Staart & Co	52
Peace, weet je wel	56
Andries Molenaar, chirurg én zakenman	66
Een Amsterdams feestje	72
Die rotheupen ook!	75
Volgende, graag	82
Dik voor mekaar	94
Rijk worden met Alex	106
De bontoorlog	110
Scoren kan niet meer	117
Allemaal dankzij Gümüş	123
Winkelen is nodig, altijd!	130
Laat je niet gek maken!!!	134
Het raadsel van de bingobranden	143
Het grootste hotel ter wereld	147
Schoonmaker cum laude	154
Na de metamorfose	160
Superplatz	167
'Zo fijn! Zo'n massa achter je'	173
Vrijhaven Vrankrijk	180
Dat kan goedkoper	186
Een inbraak met een staartje	193

Vrienden begrijpen elkaar	201
Een boeiende plek	207
Een lint van vrede	217
Vrede in Volkel	221
De engel van Delfzijl	225
'Ik begrijp goed en kwaad'	231
Wat zúlt u genieten!	238
De gezellige crisis	245
'Ik ben niet echt slim geweest'	256
Het verliezersparadijs	264
'Ik stop als ik thuiskom'	273
'Ik ben snormaal'	277
Weg restaurant	286
Sukkel, jij kunt niet beleggen	291
Naar het strand	299
'Het loopt als een tierelier'	304
Onder blowers in de coffeeshop	312
'We zitten in de lift, maar welke?'	317
Baklava of een bakje vla	322
Het leven begint bij vijftig	329
Helemaal blut in Las Vegas	333
Worstenbrood alleen op zondag	341
De juiste man en dan een baan	344
't Is stil op de oranje feestboot	347
Filosoferen over fusies en apen	354
Een heel pakje slechte vriendjes	357
Meester klokkenluider	360
Fruit is nooit tweedehands	363
Instinkertje	366
'Happy accidents'	369
Dit wordt moeilijk kiezen	372
In China hebben ze geen Rita	375
Feestlopers	378
Culinair centrum	382
Der beliebte Rudi	385

Nationale Hersenweek	388
Zijn de stoelen op!	391
Dit was Hendrick-Jan de Stuntman	397
'Enjoy!'	404
Waarom zijn de bananen krom?	407
Wij gaan gewoon lekker campagne voeren	410
'Leve de republiek! Hoera!'	413
Een ludieke kennistrip	416
Geert Wilders op de Albert Cuyp	419
Niet klagen in de koffiekamer	422
'Blij dat je mag laten zien wat je hebt'	425
Op jacht naar Máxima	428
Lee is terug	431
Koninginnedag in Deventer	437
Belo durfde niet	440
De laatste lifter	443
Bikers in Holland	474
De Pool wil dansen en schransen	486
Showterror	491
Het holst van de leeuw	495
Sorbo, Yakult, en de man met de chocolade	501
De baars is terug	505
Netwerken met Duitsers	508
We groeiden naar elkaar toe	511
Liposuctie, leuk toch?	514
Het stockholmsyndroom	517
Een topavond	520
Het kan altijd gladder	523
Valkuilendorp	526
Diego is nog steeds God	532
'Je raadt nooit wie onze nieuwe trainer wordt'	539
Bijbaan: pokeren	542
Hole in the Wall	549
Maartje op werkbezoek	553
Carrousel Arcade	555

Schone lakens en geen seks	558
Gordon	562
Lachen en gieren met Pien & Quintis	565
De SBS6-mensch	568
We dansen de mango	573
Jan Keizer & Anny Schilder	576
Jeroen Krabbé	579
Jammer dat prins Maurits er niet was	582
Kerstmis is een gekkenhuis	585
Er is geen ondergrens	593
De broer van de baas van Ajax	595
Toppie, je weet wat je wilt	600
Scheiss Red Bull	603
Alles cloud-based, ook de lunch	609
Een kamer voor alle bekers dankzij prijswinnende vis	612
Scoren met Google	615
Geef me nog twee dagen	618
Niet doen: Breukelen bij regen	647
Essence	652
'Hé kut, ruim eens op!'	656
Zo'n snackbar is gouden handel	658
Wij verdienen een pluim	661
Paarden in het park	664
Gezonde sport en normale mensen	668
Roken mag, loeren verboden	674
Het is hier gesellig! Op bezoek bij de Horecava	677
sPooRweNSdag	680
Corporate Communication	682
NOS'ers praten geen onzin	684
Sssst sssst	689
Lente in onze achtertuin	693
Aanval is de beste manier om de klant te tackelen	695
Nummer 4 zou ons nooit verlaten	699
Balboekje	706
Vitesse in Plovdiv	710

Elektrotechniek	715
Farmers en hunters	717
Flipperen	719
K'nex	721
Treinmachinist	724
Knikkerbaan	726
Synthesizer	728
Micropulling	730
Adrie Bal	732
Diorama	734
'Steek je kladblok maar in je reet'	736
Een Amsterdammer met humor	739
DENK bekennt kleur	742
Fiat Panda	745
Het feest dat niet kwam	747
Elektrische gitaar	750
Märklin	752
Drone	754
'De mensen willen de macht'	756
Activity Centre	759
Metselen	761
LEGO	763
Joan's Hobbywereld	765
Ricky van Wolfswinkel: 'Vitesse was een andere club geworden'	767
Meccano	773
Kunstwerk	775
Eendjes	777
Hoe een carnivoor een week zonder vlees overleeft	779
Kerstdorp	783
Stekkers	785
Cockpit	787
Duikboot	789
Microbrouwerij	791
Tijdreizen	793

Hier gebeurt helemaal niets

HP/De Tijd, 1996

Als geboren Rozendaalse heb je het niet altijd gemakkelijk.

‘Mijn kinderen verzwegen het,’ zegt Willemien Brouwer-Duvekot, en ze trekt haar bloemetjesjapon in de plooi. De wethouder van Welzijn, Financiën, Sociale Zaken, Monumenten en Milieu kijkt naar haar nagels. Zelf zou ze haar afkomst nooit verloochenen – ‘Dat doe je niet als je vader rentmeester was op het kasteel’ – maar van haar kinderen begrijpt ze het. ‘Het is intriest, maar als mensen het wisten, werden ze afgeranseld.’ Verontwaardigd: ‘Alsof dit een rijkeluisdorp is.’

In het Gelderse Rozendaal ruik je de welvaart. Nergens in Nederland gaat het zo goed. Gemiddeld hebben de bijna 1200 inwoners van de gemeente het hoogste inkomen van Nederland. De meeste Rozendalers werken niet. Ze hebben gewerkt. En nu zijn ze gepensioneerd en rijk.

De huizen en tuinen liggen verstopt achter de vele bomen. Rozendalers spreken elkaar aan met ‘mevrouw’ of ‘meneer’, onderhouden hun tuinen en zijn allemaal lid van de Oranjevereniging.

In Rozendaal mag niets veranderen. Het gemeentebestuur is druk met het behouden van het groen, de rivierkreeft in de beek en – heel belangrijk – de eigen zelfstandigheid. ‘Verder gebeurt hier eigenlijk helemaal niets,’ zegt wethouder Willemien Brouwer-Duvekot. Hoewel ze de stijgende werkloosheid met zorg bekijkt. ‘We hebben er nu zeven. Da’s toch wel veel.’ Maar meer kwesties zijn er echt niet. ‘Er zijn hier geen problemen. Dat is weleens lastig. De mensen maken zich extreem druk over kleine dingen. Zo rustig is het.’

Gebiedsagent Kees Prins is klaar om uit te rukken. Met de benen wijd, de pet in de hand en het dienstpistool losjes bungelend aan de koppelriem op de heup staat hij naast zijn politieauto. ‘Het is weer

zomer,' zegt hij als hij naar de lucht kijkt. Bij mooi weer bellen ze in Rozendaal vaker dan normaal met 112.

Als het zomert, komen de stropers. Bij de nieuwbouw verdwijnen bouwmaterialen, op het kasteel missen ze een rits coniferen en een aardewerken pot en 's nachts worden er uit achtertuinen complete tuinameublementen en kabouters ontvoerd.

Dat het om een georganiseerde bende criminelen gaat, staat voor de dorpelingen vast. Dat die afkomstig zijn uit het naburige Velp-Zuid achten ze waarschijnlijk, maar harde bewijzen ontbreken. Daarom is het goed dat Kees Prins bestaat. Hij beschikt over een speurneus, waakt over het dorp en kan, omdat hij vroeger wijkagent in Velp was, probleemloos een kijkje nemen in het buurdorp.

'In Rozendaal noemen ze Velp-Zuid een sociaal wat zwakkere buurt,' zegt Prins. Eens per jaar vieren ze er sociale-vernieuwingsdag bij buurthuis De Zuidhoek en is het feest. Dan komt de harmonie en is er rommelmarkt.

Het is gezellig: iedereen zet stoelen en tafels op straat en drinkt bier. Prins heeft nog geen Rozendaalse kabouter gezien, schudt handen en maakt praatjes met oude bekenden. 'Hé Kees,' roepen ze tegen hem, 'mot je een fles bier?' En als hij ja zegt: 'Mooi, dan sla ik 'm kapot op die bolle kop van je.'

Ze bedoelen het niet zo kwaad, vindt Prins. En als ze het wel kwaad bedoelen, is het nooit persoonlijk bedoeld. 'Op een avond, ik was net bij de politie, gooiden ze stoeptegels door de ruiten van de surveillance-auto. Toen hebben we een heel peloton ingezet. De volgende dag dronk ik gewoon weer koffie in de wijk.'

Geweldig, maar toen ze Prins een paar jaar geleden Rozendaal gaven, zei hij geen nee. Hij dacht: lekker rustig. In de, op Vlieland en Schiermonnikoog na, kleinste gemeente van het land zeggen ze nog 'meneer' tegen een diender.

Zo op het oog lijkt Rozendaal het beste wat een agent kan overkomen. Er is geen winkel, kroeg of disco en op straat is het rustig. In Rozendaal rusten ze uit en genieten ze van het groen. 'Lekker rondjes rijden,' zeiden ze op het bureau en ze sloegen Prins op de schouder. 'Er gebeurt toch niets. Ze hebben allemaal dubbele sloten.'

Dat viel tegen. Prins heeft nog nooit zo hard gewerkt. ‘Ze hebben tienduizend gulden ingezameld voor meer blauw op straat,’ zegt Prins als hij z’n auto voor de zoveelste keer door het dorpje stuurt.

Als ze hem zien, steken de dorpsbewoners hun hand op. ‘Weet je wat het is,’ zegt Prins en hij neemt de pet van het hoofd om even te krabben. ‘Bij een burenruzie in Velp-Zuid sloegen ze elkaar op de kop. Daar hoefde je als politie niets meer aan te doen. In Rozendaal hebben ze een joekel van een tuin en maken ze zich druk over een overhangende heg. Laatst was er een pianoconcert bij het kasteel. Toen stond de wind verkeerd en waaierte de muziek uit naar de bebouwde kom. Tien telefoontjes van mensen die he-le-maal overstuurd waren. Die eisen dat ik direct kom.’

Er gebeuren heus niet alleen goede dingen in Rozendaal. ‘Nu is het wat rustiger,’ zegt ex-onderwijzer Mannes Droste en hij schuift het gordijn in de voorkamer een stukje opzij. De afgelopen maanden zag de coördinator buurtpreventie zich genoodzaakt enkele keren met wijkagent Prins te telefoneren. ‘Twintig keer,’ zegt zijn vrouw, die dat bijhoudt.

In een blocnote noteren ze kentekens van verdachte auto’s. En op het bankje aan de bosrand zit weleens opgeschoten jeugd. ‘Jongelui van buiten,’ zegt Droste. Ze komen om te roken en te hangen en daar is dat bankje niet voor bedoeld.

De ‘nieuwe boer’ aan de overkant van de Rosendaalselaan onderhoudt het weiland niet goed. ‘Gepacht van de gemeente,’ zegt Droste. ‘Opschietend gras,’ zegt z’n vrouw. Als het niet wordt gemaaid, zal hij het binnenkort eens op het vragenuurtje na de gemeenteraadsvergadering aanklaarten.

‘Het is allemaal niet zo mooi als het lijkt,’ zegt zij en ze hangt een thee-ei in een pot heet water. Theezakjes gebruiken ze niet meer. Die worden dichtgelijmd, en dat is chemisch. Droste steekt een sigaar op. ‘Nou gaat hij vertellen over het schandaal van de verdwijning van de rivierkreeft uit de Rozendaalse Beek,’ zegt zijn vrouw.

Het verdwijnen van de *Astacus astacus* is zo’n probleem waarover de gemeente Rozendaal haar burgers in het gemeentebled informeert. Al-

les is eraan gedaan om de zeldzame rivierkreeft te behouden. Honden mogen niet meer in de vijver springen en in de beek zijn dakpannen gedumpt om het beestje een schuilplaats te bieden. De paling en de reiger, natuurlijke vijanden van de kreeft, worden op veler verzoek ‘aangepakt’, en laatst is voor ruim zeven ton de loop van de beek verlegd.

En nog daalt het aantal rivierkreeften dramatisch. In Rozendaal zeggen ze dat dit typisch een zaak voor het PAK is. De eenmansfractie van het Progressief Akkoord (PAK) is een vreemde eend in de Rozendaalse raad, waar de zetels traditiegetrouw worden verdeeld tussen Rosendaal '74 en de Belangengroep Rozendaal. Twee verschillende partijen met identieke programma's.

Omdat het PAK die dag ziek was, kaartte Mannes Droste de verdwijning van de *Astacus astacus* laatst zelf maar aan in de gemeenteraadsvergadering. Volgens Droste is er bij het verleggen van de beek een ernstige denkfout gemaakt. Tegenover zijn huis is het hoogteverschil te groot. Daar kan de rivierkreeft, die stroomopwaarts zwemt, nooit tegenop.

Met zijn opmerkingen is nog niets gedaan. De burgemeester had Droste aangehoord en gewezen naar de hoogste ambtenaar. Die had geknikt, maar heeft er nog geen werk van gemaakt. ‘Een politiek schandaal zoals we dat in Rozendaal eigenlijk niet kennen,’ zegt Droste. ‘Normaal is iedereen het met elkaar eens.’

Jonkheer Gaspard van Kinschot – ex-wethouder, ex-locoburgemeester en ex-Akzo-topman – is er de man niet naar om verbitterd om te kijken. Vlak na de vorige raadsverkiezingen werd hij, als beoogd wethouder nota bene, gepasseerd voor het wethouderschap. Zijn partij, de Rozendaalse Belangengemeenschap, vond mevrouw Willemien Brouwer-Duvekot bij nader inzien toch wat jonger en vitaler. Zij kreeg de functie waar hij geknipt voor is.

Vanuit een luxe tuinstoel op het terras achter zijn huis glimlacht Van Kinschot om het verleden. ‘Da's de politiek,’ zegt hij en hij drukt het grijze kuifje plat tegen het hoofd. Dat veert weer overeind als mevrouw Van Kinschot kaasknabbels serveert en zegt: ‘Ik bemoei me nergens mee.’

Maar ze gaat er toch bij zitten. Tegen haar man: ‘Mag ik ook wat zeggen of moet ik weg?’ Even later: ‘Gaspard, je neemt het veel te licht op. Wat er is gebeurd, kan niet. Het is toch be-la-che-lijk dat er allemaal vrouwen op het gemeentehuis zitten. En nu komt er ook nog een vrouwelijke gemeentesecretaris.’

Van Kinschot knikt instemmend met het hoofd, waarop zijn vrouw hem met de punt van de schoen tegen de knie tikt. ‘Gaspard, let nu op je woorden! Ik ga naar binnen. Anders ga ik extreme dingen roepen.’ Van Kinschot, na een korte stilte: ‘In het politieke debat is de vrouw anders. Je moet meer wikken en wegen. Het is allemaal niet zo rationeel. Maar onze burgemeester is prima.’

Vanuit de keuken: ‘Die heb jij aangesteld toen je loco was.’ Mevrouw neemt weer plaats in haar tuinstoel. ‘Het is een topvrouw. En dat kunnen we niet van al onze nieuwe wethouders zeggen. En ze doet het echt parttime, hè?’

Hij, fluisterend: ‘Geen namen.’ Van Kinschot zucht en zegt: ‘Ik besteedde minimaal dertig uur per week aan de functie.’

‘Veel meer,’ zegt zij. ‘Gaspard, je was er dag en nacht mee bezig. Als je nu een wethouder wilt spreken, dien je dat ruim van tevoren op het gemeentehuis aan te vragen.’

Hij: ‘Ik zit nog altijd op de publieke tribune als er een raadsvergadering is.’ Zij schudt het hoofd. ‘Ik niet. Het is bij mij nog te vers. Ik weet precies wie je gewipt hebben en dat vergeef ik ze nooit.’

Van Kinschot: ‘Da’s de politiek.’

Sinds Willemien Brouwer-Duvekot wethouder is, heeft ze op het gemeentehuis een eigen werkkamer. ‘Helemaal boven,’ zegt ze als ze de trap beklimt. De lange bloemetjesjapon sleept over de treden.

De emancipatie is in Rozendaal voltooid. Het college van B&W bestaat uit louter vrouwen. ‘Politiek is enig,’ zegt Brouwer. ‘Juist omdat we met allemaal vrouwen zijn, lachen we ons rot.’

Vandaag is het een drukke dag. Ze moet zich voorbereiden op de gemeenteraadsvergadering van morgen. Er staan liefst 22 punten op de agenda. Met een zucht: ‘De meeste kunnen we afhameren.’ Ze moet een paspoort voor haar dochter regelen en omdat ze directrice

is van een reisbureau-aan-huis kan haar mobiel ieder moment gaan. En dan brengt het voorzitterschap van de stichting Vrienden van De Genestet – ‘de vermaarde dichter-dominee’ – ook nog een bult werk met zich mee.

Het is dus propfen in haar overvolle agenda. Zeker nu de burgemeester op vakantie is in Amerika. Maar mocht er onverhoopt iets verschrikkelijks gebeuren, dan is zij als ‘reserve-loco’ paraat. De verantwoordelijkheid die je als wethouder nu eenmaal hebt, is soms zwaar. Het kan echt op de schouders drukken. ‘Iedereen kent hier iedereen. Ze klampen je overal aan. Ik heb besloten niet meer naar de Albert Heijn in Velp te gaan. Daar doet heel Rozendaal boodschappen.’

Die opmerking zorgt in de tuin van de Van Kinschots voor grote hilariteit. ‘Pff, daar hadden wij geen last van,’ zegt mevrouw. ‘Dat hoort bij de functie. Maar waar gaat dit over? Wat komt u hier nu eigenlijk overhoophalen?’

Op de vraag aan meneer Van Kinschot ‘Wat heeft u bereikt als wethouder?’ antwoordt zij: ‘De Kapellenberg! Dat was *definitely* jouw plan, Gaspard. Dat mag je gerust zeggen.’

In de tijd dat Van Kinschot wethouder was, werd begonnen met de bouw van een nieuwe wijk. De 130 luxe villa’s, vraagprijs een half tot een miljoen gulden per stuk, moeten jonge gezinnen naar Rozendaal lokken. De driehonderd nieuwe inwoners zullen de vergrijzing doen stokken en het gemiddelde inkomen nog meer omhoogjagen.

De ex-wethouder gaat er prat op dat er ook zeven woningen voor de minima worden gerealiseerd. Met een huur van zevenhonderd gulden per maand, volgens Van Kinschot een Hema-prijsje, wonen ook zij straks op stand.

‘Je was echt betrokken,’ zegt mevrouw tegen haar man. Hij glimlacht: ‘Dan trok ik de laarzen aan en ging ik vergaderen in de bouwkeet. Dat is het voordeel van een kleine gemeente. De lijnen zijn heel kort.’

Mevrouw: ‘Zie jij het voor je? De nieuwe wethouder bij de bouwkeet? Ik niet.’

Kees Prins rijdt in zijn politiewagen door Rozendaal. Even checken of er geen honden in de vijver zwemmen en dan naar de parkeerplaats tegenover het kasteel. Hij heeft horen zeggen dat er weer eens glasherven zijn gezien. ‘Autokrakers, een groot probleem,’ zegt hij als hij de auto het parkeerterrein op draait. Er zijn dagen dat hij zich verdekt opstelt om ze te betrappen.

Laatst was er een schrijnend voorval. Toen had een dief naast de autoradio ook de examenboeken van een vwo-studente meegenomen. ‘Alle aantekeningen weg. Je kunt wel nagaan wat voor impact zoiets op een gezin heeft.’

Eigenlijk is het onmogelijk om alles in de gaten te houden. De vorige keer dat de dieven toesloegen, bracht hij een bezoek aan de plaatselijke kunstenares. Die had kikkers in haar vijver en was bang dat haar burens last zouden krijgen van het gekwaak.

Door tijdig met de buurman te overleggen, escaleerde het niet. ‘Daar zit een heel verhaal aan vast,’ zegt Prins. De kunstenares is gek van kippen. Om haar specialisatie zo levensecht mogelijk te kunnen afbeelden, had ze er een aantal aangeschaft. Dat gaf ’s morgens zo’n getok dat de buurman drastische maatregelen nam. Hij kocht voer, lokte de beesten naar zijn garage en sloot ze op. Het kostte Prins heel wat uren om het pluimvee vrij te krijgen. ‘Mevrouw brengt ze nu ’s nachts in haar huis onder. Met kikkers is zo’n oplossing niet ideaal.’

Dat buurtpreventie ook in Rozendaal noodzakelijk is, blijkt op de Kapellenberg, waar de nieuwbouw bijna is voltooid. De afgelopen jaren verdween er voor een fortuin aan bouwmaterialen. En laatst is er zelfs op een woning geschoten. ‘Zoiets gebeurt,’ zegt Prins. ‘Dan vervelen ze zich in de grote stad en gaan ze hier schieten.’

Maar het kan nog erger: achter de wal rondom de wijk ligt een gebied dat de dorpelingen schertsend ‘het enge bos’ noemen. Arnhemmers storten er illegaal hun vuilnis, homo’s ontmoeten er elkaar en laatst heeft een oplettende wandelaar zelfs een junk gesignaleerd.

De nieuwe bewoners van de villawijk laten het er niet bij zitten. Het eerste comité is al opgericht en heeft passende maatregelen genomen. Alle opritten naar het perceel zijn geblokkeerd met rood-witte vaten en zelf gefabriceerde slagbomen. ‘Er wonen gezinnen,’ zegt

Prins. ‘De activiteiten in het bos laten zich niet combineren met spelende kinderen.’

Het bos moet schoon, vinden ze op het gemeentehuis en dus werd er een speciale actiedag georganiseerd. Wethouder Willemien Brouwer-Duvekot herinnert zich veel vrijwilligers. Zelf had ze die dag pech. ‘We hadden geloot wie welk gedeelte moest cleanen. Kreeg ik toch het homogedeelte... Ik had die dag heel wat viezigheid aan mijn prikker? Niemand wilde ruilen. Ook niet degene die het asbest moest doen.

Het was geweldig,’ zegt Cees de Kruijf (80) over de bevrijding en hij steekt zijn duim omhoog. ‘Hou je van roken? Mooi.’ De Kruijf kuiert door zijn moestuin, schopt het zand van zijn klompen en loopt door de achterdeur zijn huis binnen. ‘Kijken,’ zegt hij bij de slaapkamer, en hij haalt zijn oorlogsuniform tevoorschijn. Een zwarte baret, een grijze broek en een zwart colbertje waarop de Nederlandsche Leeuw is gestikt. ‘Je ziet het: een hele pets met medailles.’

Nadat hij ook zijn verzameling krantenknipsels en ansichtkaarten heeft getoond, gaat hij voor naar de woonkamer. ‘Zo,’ zegt hij als hij op een keukenstoel zit, ‘nu gaan we praten. Het gaat over de oorlog neem ik aan?’ Omdat hij er de enige nog levende verzetsheld is, spreken ze hem daar in Rozendaal altijd op aan.

Voor De Kruijf is de oorlog nog niet voorbij. Hij zorgt dat de jaarlijkse 4 mei-herdenking waardig verloopt, heeft samen met een amateurfilmer de videobanden *Vijf jaar oorlog* en *Vijftig jaar bevrijding* geproduceerd en is betrokken bij de oprichting van minimaal vier oorlogsmonumenten.

‘Het waren pubers tijdens de bezetting,’ zegt De Kruijf over het gemeentebestuur. ‘Je moet die naoorlogsen alles vertellen. Zorg nou dat er bij de herdenking ook Australische en Amerikaanse vlaggen hangen, heb ik ze gezegd. Die jongens zijn hier ook gesneuveld.’

De Kruijf draait een sigaret en zegt: ‘Nu zal ik u vertellen waar ik sinds 1977 aan geopereerd ben.’ Samengevat: de gal is eruit, de blindedarm ook en de slokdarm zit boven in de maag.

Of het door de smerige rotmoffen komt, is achteraf niet te bewijzen. De Kruijf wijst door het raam naar de plek waar vroeger een wa-

termolen stond. Daar woonde hij tijdens de bezetting. Door verraad van een buurjongen vonden de moffen er een knots van een radio. Het hele Rozendaalse verzet, bestaande uit De Kruijf, een gepensioneerde huisarts en een ex-officier, werd ingerekend.

‘Ik mis nog twee lijken,’ zegt De Kruijf. Na jaren speurwerk ontdekte hij in het archief dat bij de uitkijktoren in het bos geen acht maar tien verzetsmensen zijn gefusilleerd. En dus moest er een nieuw monument komen. ‘De burgemeester kwam langs en vroeg: “Wat voor steen wil je?” Een zwerfkei, heb ik gezegd. En niet met ingehakte lettertjes. Ze moeten erop staan en ongeveer zo groot zijn.’ De Kruijf maakt een ruimte van ongeveer tien centimeter tussen duim en wijsvinger. ‘Het stikt hier van de slechtzienenden. Mogen zij het misschien ook weten?’

Volgens De Kruijf zijn miljonairs altijd vrolijk. ‘Het zijn prima buren. Allemaal aardig.’ Alleen aan mevrouw Rost van Tonningen-Heubel uit het aangrenzende Velp-Noord heeft hij een hekel. ‘De zwarte weduwe,’ sist hij. ‘Een vuile NSB’er.’ Toen bekend werd dat zij een graf had gereserveerd op de Rozendaalse begraafplaats, was hij de volgende dag op televisie. ‘Nadat ik op *TROS Aktua* was geweest, stond de telefoon roodgloeiend. De barones overwoog om “meneer” weer te laten opgraven. Want ze wist: die wil beslist niet tegenover dat mens liggen. En ik kreeg hulp van een Jodin uit Arnhem van wie de moeder er ligt.’

In de gemeenteraadsvergadering vertelde hij de burgemeester wat er moest gebeuren. ‘U stuurt het geld in een gesloten envelop terug. Dan spant zij een rechtszaak aan. Die verliezen we, maar we procederen door tot aan de Raad van Europa. Als dat voorkomt, gaat het wijf door en houden wij het hek van de begraafplaats potdicht.’

Zo is het niet gegaan. Mevrouw Rost van Tonningen heeft inmiddels te kennen gegeven niet meer op Rozendaal te willen liggen. Maar tussen Cees de Kruijf en de bewaarder van het kerkhof kwam het pas jaren later weer goed.

De huidige beheerder van de begraafplaats is de zoon van de vorige. Gerrit Hendrik Peters wil niet meer over ‘de affaire’ praten. Hij neemt

plaats op een bankje tussen de zerken en mompelt: 'Ik zwijg als het graf.'

Uitdrukkingen die verwijzen naar zijn werk bezigt hij graag. Ook draagt hij altijd een stemmig zwart pak. 'De semafoon piept onverwacht. Ik wil daar klaar voor zijn.' Als ze het aan hem vragen, geeft hij graag een deskundig advies over de grafverzorging. 'De meesten hier kiezen een zwerfsteen,' zegt hij. 'Marmer versuikert.'

De ondergrond in dit bos bestaat uit leem. Voor mensen die geloven in het eeuwige leven is zo iets ideaal. 'Geen grondwater,' zegt Peters. 'Het lichaam verrot niet. Je wordt hier als het ware gemummificeerd.'

Het gietijzeren hek gaat op slot als het schemert. Dat moet tegenwoordig. Vandalen braken er ooit de grafkelder van een adellijke familie open. Waar de drie gestolen schedels zijn gebleven, weet niemand. Peters: 'De daders liggen op het kerkhof.' Zo'n opmerking is om te lachen, maar als je het over honden hebt, betreft zijn gezicht.

Hij blijft waarschuwen. 'De hond dient kort aangeliend te worden bij een bezoek aan deze plaats,' zegt hij streng. Binnenkort wijdt hij er een artikel aan in de krant. 'Het dringt niet tot de mensen door. Er zijn zelfs Rozendalers die de lijn soms te lang laten vieren. Dat gesnuffel aan de zerken... Je moet er niet aan denken wat er kan gebeuren als zo'n beest over een graf loopt.'

De begraafplaats in Rozendaal is de mooiste van het land. 'Als het zonnetje tussen de beuken schijnt, is dat heel bijzonder,' zegt Peters. Halverwege de vorige eeuw nam baron Van Pallandt het initiatief om een bijzondere plek in het bos voor dit doel te reserveren.

Dat de baron met het idee kwam, is niet zo raar. Nog niet zo lang geleden draaide alles in het dorp om 'de baron' en 'het kasteel'. Tot in de jaren vijftig zocht de baron een geschikte wethouder en waren er geen politieke partijen. Daarna kwam de moderne tijd en werd Rozendaal een democratie, maar afdelingen van landelijke partijen kent het dorp nog steeds niet.

Geen Rozendaler die iets negatiefs over de oude adel wil zeggen. Dat de laatste baron geen burgemeester mocht worden omdat hij in

1936 scheidde van zijn vrouw, is voor velen nog steeds een teer punt. Veel van de 65-plussers werkten vroeger op het kasteel. Ze spreken met respect over ‘meneer’ en ‘mevrouw’ en over het vele goeds dat zij voor de gemeenschap hebben gedaan.

Barones Van Boetzelaer (78) praat graag en veel over ‘de goede werken’ van haar ouders en grootouders. Ze herinnert zich hoe oma tijdens de kerstdienst mandarijntjes uitdeelde en chocolademelk schonk en hoe de tuinman zichzelf uit de boom had gezaagd en ongelukkig viel. En dan de verschrikkingen in de oorlogstijd. ‘Het was door het neerkomen van die vi’s één grote schervenboel,’ zei ze over het kasteel. ‘We hebben verdulleme de hele wijnvoorraad in de vijver moeten gieten. Grootmoeder was als de dood dat de Duitsers het opdronken. De beek in het dorp was een week lang rood.’

Met een titel word je geboren, vindt ze. ‘Eigenlijk brengt zoiets alleen maar verplichtingen met zich mee. ‘Je moet goed voor je mensen zorgen.’ Op het bijzettafeltje ligt een boek over het leven van Juliana. Ze is Oranjegezind, want zo hoort het.

Dat ‘de vrouw’ het tegenwoordig voor het zeggen heeft in Rozendaal, is iets moderns waar ze erg aan moet wennen. Een man is niet per definitie beter, maar als het om zaken als gezag gaat, straalt hij meer uit. Ik ben bang dat we hier een beetje zijn doorgeschoten. We hoeven niet overal een vrouw neer te proppen.’

Het Rozendaal van vroeger bestaat niet meer en dat vindt ze jammer. ‘Het wordt steeds groter, Op Koninginnefeesten zie ik alleen maar import. Vroeger was het veel gezelliger. Dan zat ik in het comité dat het zak- en het bloempotlopen organiseerde. Enig.’

‘Ik schrok me rot toen ik dit jaar met Koninginnedag buiten kwam,’ zegt Mannes Droste. Het weiland aan de overkant, traditioneel het decor van het oud-Hollandse ‘kuipjesracen’, was leeg. In plaats daarvan was er bij het kruispunt een miniplaybackshow voor kinderen. ‘Heel leuk,’ zegt Droste, ‘maar de spelletjes voor volwassenen zijn verdwenen.’

Zijn vrouw: ‘Geen korfballen, geen ringsteken.’

Droste: ‘Geen ton-knuppelen!’ Dat spel waarbij met het gooien van

blokken hout aardige geldbedragen waren te verdienen, was populair. 'Het was altijd een heel waardevol programmapunt,' zegt Droste.

'Ik heb geen idee wat het Oranjecomité dit jaar bezielde.' Als hij de burgemeester, mevrouw Van Rijnbach-De Groot, tegenkomt zal hij haar er eens op aanspreken. 'Da's een hele goeie.'

Dat vindt ook Cees de Kruijf. 'Die gaat het ver schoppen,' zegt hij over de burgemeester. 'Net een kerel.' Toen ze samen het monument voor de gevallenen bij de uitkijktoren openden, klikte het meteen. 'Ze vertelde me dat haar vader in het Amsterdamse verzet heeft gezeten. "Mevrouw," heb ik gezegd, "dit rustige dorp is bij u in goede handen."'

Het bejaardenparadijs

HP/De Tijd, 1996

Een paar jaar geleden is ze van haar paard gevallen, dus sindsdien heeft ze ernstige rugklachten. En vorig jaar overleed haar man. Z'n verzamelingen heeft ze wegens ruimtegebrek moeten verkopen. Verdrietig en niet leuk al die ellende, maar toch noemt de tachtigjarige Anne zichzelf een 'geluksvogeltje'. Sinds kort bewoont ze een zeer luxueus appartement. Het is er puik en top. Vanachter de ramen van haar zitkamer heeft ze een machtig uitzicht op de Engelse landtuin. Ze schenkt thee in, deelt een roombotersprits uit en wijst naar de theekepel bij de grote iep. Vorige week, met haar verjaardag, hield ze daar een party voor familie en bekenden. En binnenkort, zo kondigt ze aan, begint ze aan haar memoires.

Anne is een van de elf ouderen die een appartement hebben weten te bemachtigen in het grote witte buitenhuis aan de Kennemerweg in Bloemendaal. 'De Villa' heet het in de volksmond. En dat wil wat zeggen in dit dorp. Welgestelde bejaarden van een bepaalde komaf hebben er maar wat graag 7500 gulden per maand voor over om op deze locatie in de watten te worden gelegd. In de eetzaal hangt een levensgroot portret van koningin en prins. Dagelijks serveert het personeel hier (minimaal) een driegangendiner, dat je desgewenst ook in je appartement kunt verorberen. Driemaal daags klopt er een meisje op de deur. Dan is er koffie of thee. Er zijn werksters voor de was en de schoonmaak. Een persoonlijk alarmsysteem houdt inbrekers buiten en hulpverleners binnen bereik. En dan hebben we het nog niet over extraatjes als de telefoonservice (iemand die de telefoon voor je opneemt), de 'aangeklede lunch', de hightea-party's en de complete coördinatie van een uitvaart.

‘Paradijselijk’, zo vat het geluksvogeltje het servicepakket samen. Van voren heet ze Anne, haar achternaam blijft geheim. ‘Een stukje bescherming’, noemen ze dat bij ‘de Villa’. Kinderen en zaakgelastigde van mevrouw vrezden ondanks het veiligheidsregime dieven, oplichters en ander gespuis.

Haar ‘woonsatisfactie’ ontleent Anne vooral aan de locatie. Het winkelcentrum met die leuke restaurantjes op honderd meter afstand en het NS-station op nog geen vijfhonderd meter. En dat in haar favoriete dorp: Bloemendaal. ‘Kent u een betere plaats om oud te worden?’

Ze is niet de enige die er zo over denkt. Op een mooie zomerdag scharrelt het welgestelde grijs er graag langs de poelier, de traiteur of de meest luxueuze Albert Heijn van Nederland. ‘Fijn toch?’ zegt Anne en ze nipt van haar thee. ‘Het is hier heerlijk rustig.’ Ze heeft gelijk. In de rijkste gemeente van Nederland is bijna nooit rumoer. Goed, er waren vorig jaar wat mopperpotten die klaagden over een ‘paardenplaag’. De uitwerpselen op de openbare weg rieken en zouden onge-dierte aantrekken. Bovendien is al dat stro en hooi brandgevaarlijk, meenden ze. Maar dat mag geen naam hebben. In Bloemendaal is het voor alles gezellig. En, belangrijker, na elven ’s avonds is het doodstil. De beroepsbevolking, waarvan nog geen procent zonder emplooi zit, moet ’s morgens weer vroeg op pad. ‘Want er zit hier heus niet alleen grijs geld,’ zegt een ook al bejaarde bewoonster van een bungalow aan de Cornelia Adolphine Wickevoort Crommelinlaan. ‘De Villa’ kent ze wel. Ze zet haar tuinmachine uit en roept haar man, die verderop op het gazon een potje cricket speelt met de kleinkinderen. ‘Daddy, willen wij later in een tehuis?’ Nou nee, zegt daddy, maar over zo’n riant appartement in ‘de Villa’ wil hij nog weleens nadenken.

Het is prettig om tussen gelijkgestemden te wonen, vindt Anne. Ze woonde vijftig jaar met haar man in Haarlem-Zuid. Toen hij vorig jaar overleed, bleef ze alleen achter in een kast van een huis met acht kamers. Omdat ze last had van haar rug, en omdat de kinderen niet wilden dat ze alleen was, kreeg ze drie hulpen. ‘Allemaal schatten,’ zegt ze nu, ‘maar ze zaten de hele dag op je lip.’

‘Een bejaardentehuis, dat nooit!’ had ze haar kinderen medege-deeld. Ze wilde niet naar ‘een gevang’ en ze wilde haar dagen slijten